

หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทยที่จัดพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2521-2530

นางสาว เสาวรส เปล่งแสงศรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-381-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013792

18131104

TRAVEL BOOKS ON THAILAND PUBLISHED BETWEEN

1978 - 1987

MISS SAOWAROS PLENGSANGSRI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science
Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-381-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2521-2530

โดย

นางสาว เสาวรส เปล่งแสงศรี

ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ชุติมา สัจจามันท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณพินิต กุลบุญ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ชุติมา สัจจามันท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประยงค์ พิณฑกิจจำรูญ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

เล่าวรล่ เปล่งแสงศรี : หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2521-2530
(TRAVEL BOOKS ON THAILAND PUBLISHED BETWEEN 1978-1987)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.ชุตินา สัจจานันท์, 235 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2521-2530 ในด้านผู้จัดพิมพ์ ผู้เขียน เนื้อหา วิธีการเขียน ภาพประกอบและลักษณะรูปเล่ม

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนสูงสุดจัดพิมพ์ในปี พ.ศ. 2528 โดยหน่วยราชการ และเป็นหนังสือประเภทที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่มากที่สุด ในด้านผู้เขียน หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยส่วนใหญ่ระบุชื่อผู้เขียนเป็นหน่วยงาน สำหรับผู้เขียนที่เป็นบุคคล ส่วนมากไม่ระบุประวัติ คุณวุฒิ ประสบการณ์หรือผลงานที่ผ่านมา

หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยส่วนใหญ่กล่าวถึงจังหวัดเดียว เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาในด้านต่าง ๆ รวม 5 ด้าน ปรากฏว่า ในด้านภูมิศาสตร์และสภาพทั่วไป หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนสูงสุดนำเสนอเรื่องที่ตั้ง ด้านประวัติศาสตร์ นำเสนอเรื่องประวัติเมือง ด้านวัฒนธรรม นำเสนอประเพณีและงานเทศกาล ด้านสถานที่ท่องเที่ยว นำเสนอโบราณวัตถุสถาน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ค่าเล่าเรียน ด้านข้อเสนอนะสำหรับนักท่องเที่ยว นำเสนอที่พัก ร้านอาหาร และบริการต่าง ๆ และส่วนใหญ่ไม่ระบุแหล่งค้นคว้าอ้างอิงในการเขียน

หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยส่วนใหญ่ใช้วิธีเขียนเชิงอธิบาย มีภาพประกอบและแผนที่ แต่ไม่มีแผนผัง โดยภาพประกอบเป็นภาพสีและขาว-ดำ จัดพิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ต ในด้านลักษณะรูปเล่ม ส่วนใหญ่เป็นหนังสือปกอ่อน ขนาด 8 หน้ายก จัดพิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์โดยระบบออฟเซ็ท

เมื่อวิเคราะห์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย โดยจำแนกตามผู้จัดพิมพ์ คือ สำนักพิมพ์เอกชน หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ ไม่ปรากฏผู้จัดพิมพ์ และประเภท คือ คู่มือนำเที่ยว หนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ หนังสือเป็นเรื่องราวเล่าหรือถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียน พบว่า หนังสือที่จัดพิมพ์โดยผู้จัดพิมพ์ต่างกันรวมทั้งต่างประเภทกัน มีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา วิธีการเขียน ภาพประกอบ และลักษณะรูปเล่ม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา .....
สาขาวิชา .....
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

SAOWAROS PLENGSANGSRI: TRAVEL BOOKS ON THAILAND PUBLISHED BETWEEN 1978-1987. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. CHUTIMA SATCHANAND, 235 pp.

The objective of this study is to investigate and analyze the travel books on Thailand published between 1978-1987 in terms of publishers, authors, contents, writing styles, illustrations, and formats.

It was found that most of the travel books on Thailand were published in 1985 by government departments and were mostly the type of "description of countries, provinces and places." Authors' names were mentioned in most travel books in the form of corporate bodies. The information about authors, qualifications, experiences and works of personal authorship was not given in most travel books

Most of the travel books dealt with one province. When the contents, divided into 5 categories, were analyzed, it was found that the sub-category of Geography and general condition mentioned in most travel books was location, of History was town history, of Culture was custom and festival, of Tourist attraction was ancient monuments and important historical or religious places, of Tourist guiding was accommodations, restaurants and services for tourists. With regard to reference sources, most travel books had no bibliographies or references.

The descriptive writing style was used in most travel books Concerning illustrations, most of the travel books had illustrations and maps but no location plans and the illustrations were coloured mixed with black and white ones, printed with art paper. As for formats the travel books were mostly paperback ones with the size of about 19 x26 and 15.2 x 21.6 centimetres, printed with bond paper by offset process.

When the travel books on Thailand were analyzed by publishers, namely private publishing houses, government departments, government enterprises and unidentified publishers and by types namely "guidebooks", "description of countries, provinces and places," and "narrative or descriptive rendering of personal observation", the result was that the travel books with different publishers or types were different in authors, contents, writing styles, illustrations and formats.

ภาควิชา ..... มหาลัยราชภัฏสกลนคร
สาขาวิชา ..... มหาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของรองศาสตราจารย์ ชุติมา สัจจามันท์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำอันมีคุณค่าและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ยังขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประยงค์ศรี พัฒนกิจจำรูญ ผู้เสนอแนะหัวข้อวิทยานิพนธ์ และทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบร่วมกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมพิมล กุลบุญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล คำแนะนำและข้อคิดเห็นจากกรรมการทุกท่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการวิจัยและการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

น้ำใจจากเพื่อน ๆ ชาวบรรณาธิการทุกคน เป็นสิ่งที่ผู้เขียนไม่อาจลืมได้ ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณ ฐิตยารัตน์ อินทวงศ์ คุณ อมรรัตน์ ศรีสุรภานนท์ และเพื่อนบรรณาธิการคนอื่น ๆ ที่ไม่อาจกล่าวนามได้หมด รวมทั้ง คุณ ศิริ พุททมาศ มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อนและผู้ให้กำลังใจโดยเสมอมา ผู้เขียนขอระลึกถึงความซาบซึ้งไว้ ณ ที่นี้

และท้ายสุด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณมารดา ผู้ซึ่งให้การสนับสนุนการศึกษาของบุตรด้วยดีตลอดมา นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้เขียนขอแสดงความระลึกถึงไว้ ณ ที่นี้เช่นกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1. บทนำ	
✓ ความเป็นมาของปัญหา	1
✓ วัตถุประสงค์	3
แนวเหตุผล	3
✓ ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	5
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
2. หนังสือท่องเที่ยว	
ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว	8
ความหมายของหนังสือท่องเที่ยว	10
ประเภทของหนังสือท่องเที่ยว	10
ความเป็นมาของหนังสือท่องเที่ยว	18
กำเนิดและวิวัฒนาการของหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย ..	23
หลักการประเมินค่าหนังสือท่องเที่ยว	31
ประโยชน์ของหนังสือท่องเที่ยว	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3.	วิธีการดำเนินการวิจัย	38
4.	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
5.	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	138
บรรณานุกรม		160
ภาคผนวก		
ภาคผนวก ก	บรรณานุกรมของหนังสือที่แนะนำในบทที่ 2	167
ภาคผนวก ข	แบบสำรวจและวิเคราะห์หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย	172
ภาคผนวก ค	บรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย'	176
ประวัติผู้เขียน		235

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามปีที่พิมพ์และผู้จัดพิมพ์	47
2	สำนักพิมพ์เอกชนที่จัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย	51
3	หน่วยราชการที่จัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย	54
4	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามประเภทและผู้จัดพิมพ์	58
5	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามผู้เขียนและผู้จัดพิมพ์	60
6	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามผู้เขียนและประเภท	62
7	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามประเภทของผู้เขียนและผู้จัดพิมพ์	64
8	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามประเภทของผู้เขียนและประเภทของหนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย	66
9	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามจำนวนผู้เขียนและผู้จัดพิมพ์ ...	68
10	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามขอบเขตของเนื้อหาและผู้จัดพิมพ์	70
11	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามขอบเขตของเนื้อหาและประเภท	72
12	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามหัวข้อเนื้อหาทางด้านภูมิศาสตร์และสภาพทั่วไปและผู้จัดพิมพ์	74
13	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามหัวข้อเนื้อหาทางด้านภูมิศาสตร์และสภาพทั่วไปและประเภท	76
14	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามหัวข้อเนื้อหาทางด้านประวัติศาสตร์และผู้จัดพิมพ์	78
15	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามหัวข้อเนื้อหาทางด้านประวัติศาสตร์และประเภท	80
16	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามหัวข้อเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรมและผู้จัดพิมพ์	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามหัวข้อเนื้อหาทางค่าน วัฒนธรรมและประเภท	84
18	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามหัวข้อเนื้อหาทางค่าน สถานที่ท่องเที่ยวและผู้จัดพิมพ์	86
19	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามหัวข้อเนื้อหาทางค่าน สถานที่ท่องเที่ยวและประเภท	88
20	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามหัวข้อเนื้อหาทางค่าน ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้จัดพิมพ์	90
21	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามหัวข้อเนื้อหาทางค่าน ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยวและประเภท	92
22	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามการอ้างอิงและผู้จัดพิมพ์	94
23	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามการอ้างอิงและประเภท	96
24	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามวิธีการเขียนและผู้จัดพิมพ์	98
25	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามวิธีการเขียนและประเภท ...	100
26	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามภาพประกอบและผู้จัดพิมพ์ ...	102
27	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามภาพประกอบและประเภท ...	104
28	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามสีของภาพประกอบและ ผู้จัดพิมพ์	106
29	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามสีของภาพประกอบและ ประเภท	108
30	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามกระดาษที่ใช้พิมพ์ภาพและ ผู้จัดพิมพ์	110
31	หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย จำแนกตามกระดาษที่ใช้พิมพ์ภาพและ ประเภท	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
32	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามแผนที่และผู้จัดพิมพ์	114
33	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามแผนที่และประเภท	116
34	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามแผนผังและผู้จัดพิมพ์	118
35	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามแผนผังและประเภท	120
36	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามลักษณะของปกและ ผู้จัดพิมพ์	122
37	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามลักษณะของปกและ ประเภท	124
38	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามกระดาษที่ใช้พิมพ์หนังสือ และผู้จัดพิมพ์	126
39	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามกระดาษที่ใช้พิมพ์หนังสือ และประเภท	128
40	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามขนาดและผู้จัดพิมพ์	130
41	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามขนาดและประเภท	132
42	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามระบบการพิมพ์และ ผู้จัดพิมพ์	134
43	หนังสือท่องเที่ยว เมืองไทย จำแนกตามระบบการพิมพ์และ ประเภท	136